

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 8 november 2012

Mål nr

T 5408-11

KLAGANDE

RB

Ombud: Advokat RVB

MOTPART

BH

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2011-10-27 i mål T 463-11

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom lämnar Högsta domstolen BHs yrkande om skadestånd för kränkning utan bifall.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

RB har yrkat att Högsta domstolen lämnar BHs yrkande om skadestånd för kränkning utan bifall.

BH har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund och frågan i målet

1. I samband med att BH i egenskap av ordningsvakt skulle avvisa RB, som i berusat tillstånd hade knuffat en annan restauranggäst, slog och rev RB honom i ansiktet samt ropade att han skulle döda honom. För detta och viss annan brottslighet har RB dömts till skyddstillsyn och ålagts att betala skadestånd till BH, dels för förstörda glasögon med 1 100 kr, dels för kränkning med 5 000 kr. Frågan i Högsta domstolen är om RB ska förpliktas att betala kränkningen ersättning till BH.

Kränkning av personer i särskilt utsatta yrkesgrupper

2. Enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen ska den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära ersätta den skada som kränkningen innebär. Våld och hot mot tjänsteman är brott som innefattar angrepp mot person och frid och som därmed kan grunda rätt till ersättning för kränkning (se prop. 2000/01:68 s. 64).

3. Personer inom vissa yrkesgrupper löper typiskt sett en större risk än andra att utsättas för våld, hot eller liknande angrepp i sin yrkesutövning. Högsta domstolen har, vid allvarlighetsbedömningen av en kränkning, i rättsfallen NJA 1999 s. 725 och NJA 2005 s. 738, uttalat att en polisman i tjänsten måste vara beredd på att mötas med vissa angrepp och ha en större mental beredskap inför detta än andra, varför ersättning för kränkning inte kan utgå vid varje våldshandling, ofredande eller liknande brott mot person som en polis blir utsatt för i sin yrkesutövning. Vid en påstådd kränkning som har skett i direkt anslutning till ett ingripande där polismannen tillgriper våld krävs mer än annars för att kränkningens ersättning ska utgå. Om en kränkning är av sådan art att den kan sägas utgöra ett klart angrepp på offrets privata sfär, kan ersättning utgå även när offret tillhör en utsatt yrkesgrupp. I 2005 års rättsfall tillerkände Högsta domstolen en polis ersättning för kränkning när denne hade blivit bespottad rakt i ansiktet under omständigheter som medförde att handlingen bedömdes vara i hög grad förnedrande och skymflig.

4. En ordningsvakt kan förordnas att tjänstgöra vid en viss verksamhet och inom ett visst område, t.ex. i en lokal där alkohol serveras till allmänheten (se 2 och 5 §§ lagen, 1980:578, om ordningsvakter). Om inte annat följer av förordnandet har en ordningsvakt samma befogenhet som en polisman att, när det är nödvändigt för att den allmänna ordningen ska upprätthållas, från ett visst område eller utrymme avvisa eller avlägsna en person som genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna. Det samma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska avvärjas. (Se 13 § och 29 § tredje stycket polislagen, 1984:387.)

Bedömningen i detta fall

5. BH har vid den aktuella händelsen varit förordnad som ordningsvakt och haft i uppgift att upprätthålla ordningen på restaurangen. Det synsätt som har angetts i punkt 3 ska därför läggas till grund för bedömningen av om BH har utsatts för en allvarlig kränkning.

6. Det hot och det våld som BH har utsatts för utövades när han fysiskt ingrep mot RB i en situation då denne på grund av sitt störande uppträdande skulle avlägsnas från lokalen. En ordningsvakt får under ett sådant ingripande antas ha en mental beredskap att mötas av ett visst verbalt och fysiskt motstånd mot åtgärden. RBs angrepp på BH har inte varit så grovt att det av den anledningen kan anses ha utgjort en allvarlig kränkning av hans personliga integritet. Angreppet har inte heller varit skymfligt eller förnedrande. BH har sålunda inte utsatts för en kränkning som berättigar till ersättning enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen.

7. Hovrättens dom i denna del ska därför ändras.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff (referent), Göran Lambertz, Johnny Herre och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Anna-Karin Leo